

Vilniaus lopšelis-darželis „Žemyna“
Jolanta Danilevičienė
Ramutė Žemaitienė
Rita Kukurienė

**Mąstymo žemėlapių taikymo
galimybės, ugdant vaikų
sakytinės ir rašytinės kalbos
gebėjimus**

„Šiandien raštingumas siejamas ne tik su gebėjimu rašyti ir skaityti. Tai galime suprasti kaip būdą visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ar kaip daugialypius gebėjimus „skaityti“ sparčiai kintantį pasaulį“. (Lietuvių kalbos instituto Bendrinės kalbos skyriaus vadovė Valstybinės lietuvių kalbos komisijos narė dr. Rita Miliūnaitė).

„Išimokykliniais metais vaikai yra pajėgūs suprasti rašytinės kalbos ženklinę sistemą taip pat lengvai, kaip ir kalbėjimo ypatumus. Nes, kai tik susiformuoja vaiko psichinės veiklos struktūros, leidžiančios išmokyti šnekamąją kalbą, tuo pačiu metu gimsta gebėjimai perprasti rašytinę kalbą.“(V. Glebuvienė, 1995).

TAI YRA RAIDĖS

A M R S D
S T N Š B

TAI YRA ŽODŽIAI

ŽIEMA ŽRANKA MAMA
ŠIRDIS LIETUVA VYTIS

TAI YRA SAKINIAI

MES! MYLIM LIETUVŲ.

- **Kalbos negalima atsieti nuo aplinkos suvokimo, supratimo, pažinimo procesų. Mąstymas ir kalba - neatskiriama susiję su pojūčių, suvokimo, dėmesio, atminties procesais. Kalba apibrėžia įvykius, objektus, socialinę kilmę, o tai turi įtakos vaiko mąstymui ir veiksams.**

- Ikimokyklinio ugdymo pedagogams svarbu suvokti, kad skaitymas – sudėtingas procesas, leidžiantis vaikui suprasti atspausdintą kalbą. Jis remiasi vaiko gebėjimais skirti aplinkos simbolių, formų, garsų panašumus ir skirtumus, t. y. gebėjimu pažinti simbolius (žodžius) bei gebėjimu suprasti atpažintus simbolius. Vadinasi, skaitymas – dvilypis. Iš vienos pusės – tai vizualinių ir fonetinių ženklų (simbolių, žodžių, raidžių) suvokimas ir atpažinimas. Iš kitos – prasmės suliejimas su suvokiamais ženklais.

TAI YRA

RAIDĖ

SKIEMUO

ŽODIS

RAIDĖ
K B A U S M

MA

AM

RA

JC

MAMA
JC RA

MAMA

JŪRA
JŪRA

TAI YRA

RAIDĖ

R M
D A
S R
A
K G
U K Ė
Z Ž Ū
A Č

SKIEMUO

RA AŠ
RA AR
GAI MO
ŽĖ KA
RU TAS
NI BO

ŽODIS

KAVA
KNYGA
KOJA
KATĖ
KĖDĖ
KAREIVIS
KAMINAS
KOŠĖ

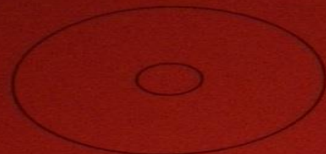
Vilniaus lopšelio-darželio „Žemyna“ pedagogai ugdymo procese naudoja vaikų mąstymo gebėjimus ugdančią ir turimą patirtį leidžiančią giliau pažinti priemonę - Mąstymo žemėlapius.

Mąstymo žemėlapiai, paremti intelekto tyrimais, mokantis kognityvinius mąstymo procesus sujungia su vizualine informacijos reprezentacija, naudojama grafiškai išdėstant informaciją.

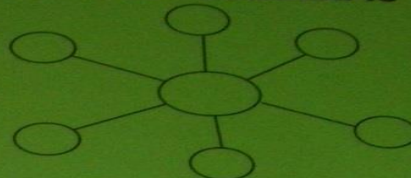
MASTYMO ŽEMĖLAPIAI

APSKRITIMO ŽEMĖLAPIS

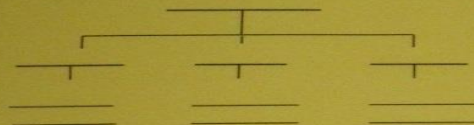
APIBRĖŽIMAS KONTEKSTE

BURBULO ŽEMĖLAPIS

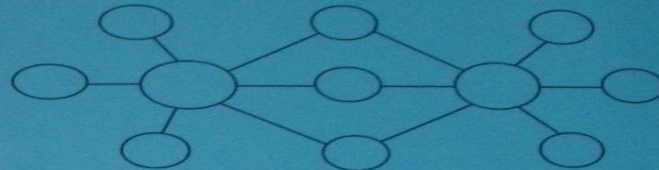
APIBŪDINIMAS

MEDŽIO ŽEMĖLAPIS

KLASIFIKACIJA

DVIGUBO BURBULO ŽEMĖLAPIS

PALYGINIMAS IR SUPRIEŠINIMAS

NUOSEKLUS ŽEMĖLAPIS

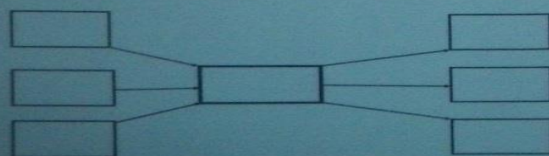
SEKA

TILTO ŽEMĖLAPIS

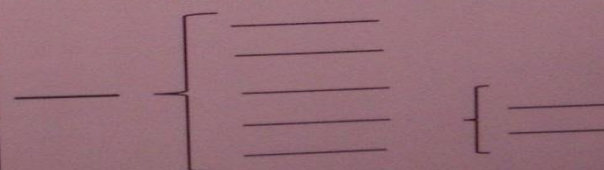
ANALOGIJŲ MATYMAS

KELETAS NUOSEKLIŲ ŽEMĖLAPIŲ

PRIEŽASTIS - PASEKMĖ

RĖMELIŲ ŽEMĖLAPIS

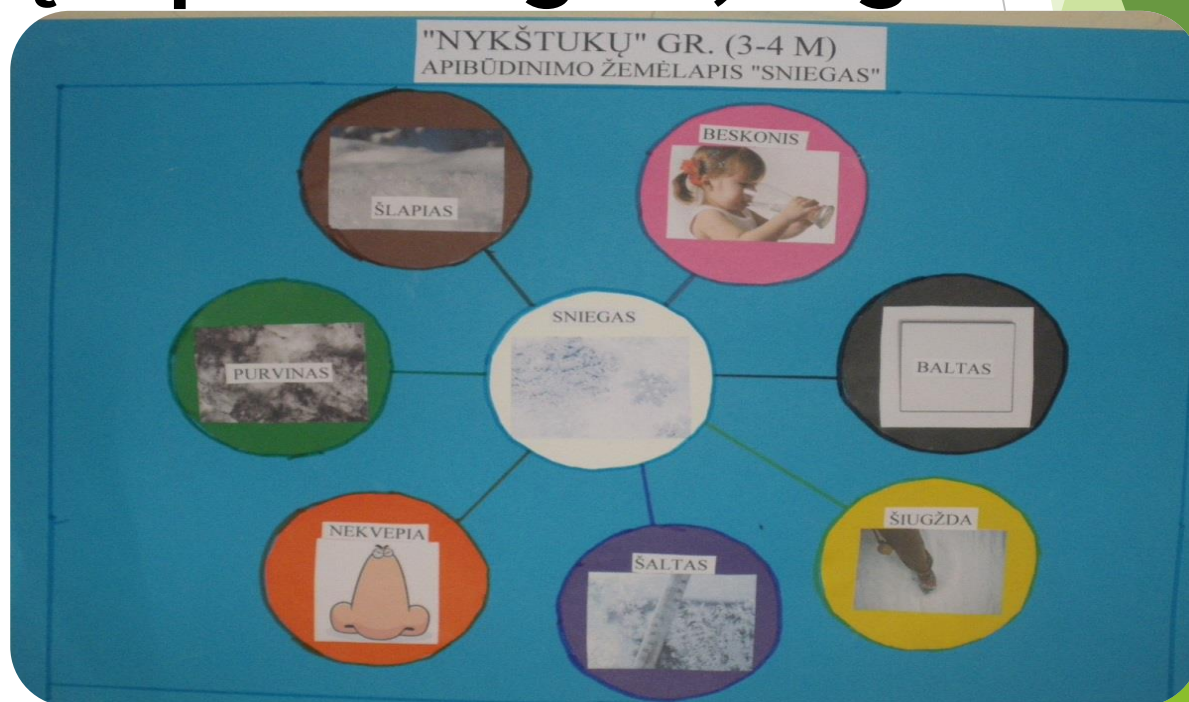

DALIS - VISUMA

Mąstymo žemėlapiai nėra savarankiškas dėstomas dalykas, o įrankių rinkinys, įgalinantis mokytojam pristatyti jau dėstomą medžiagą prasmingiau.

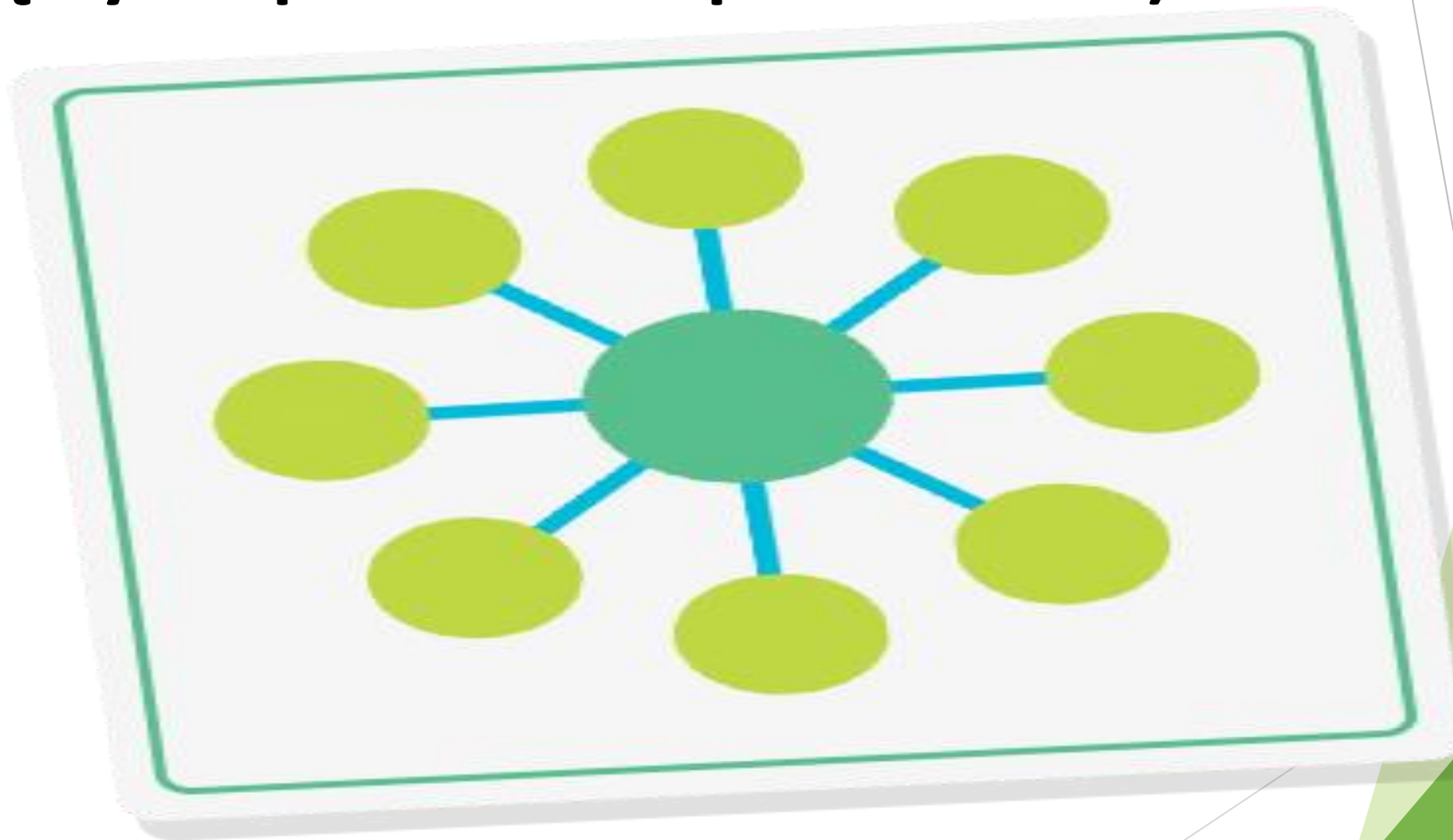

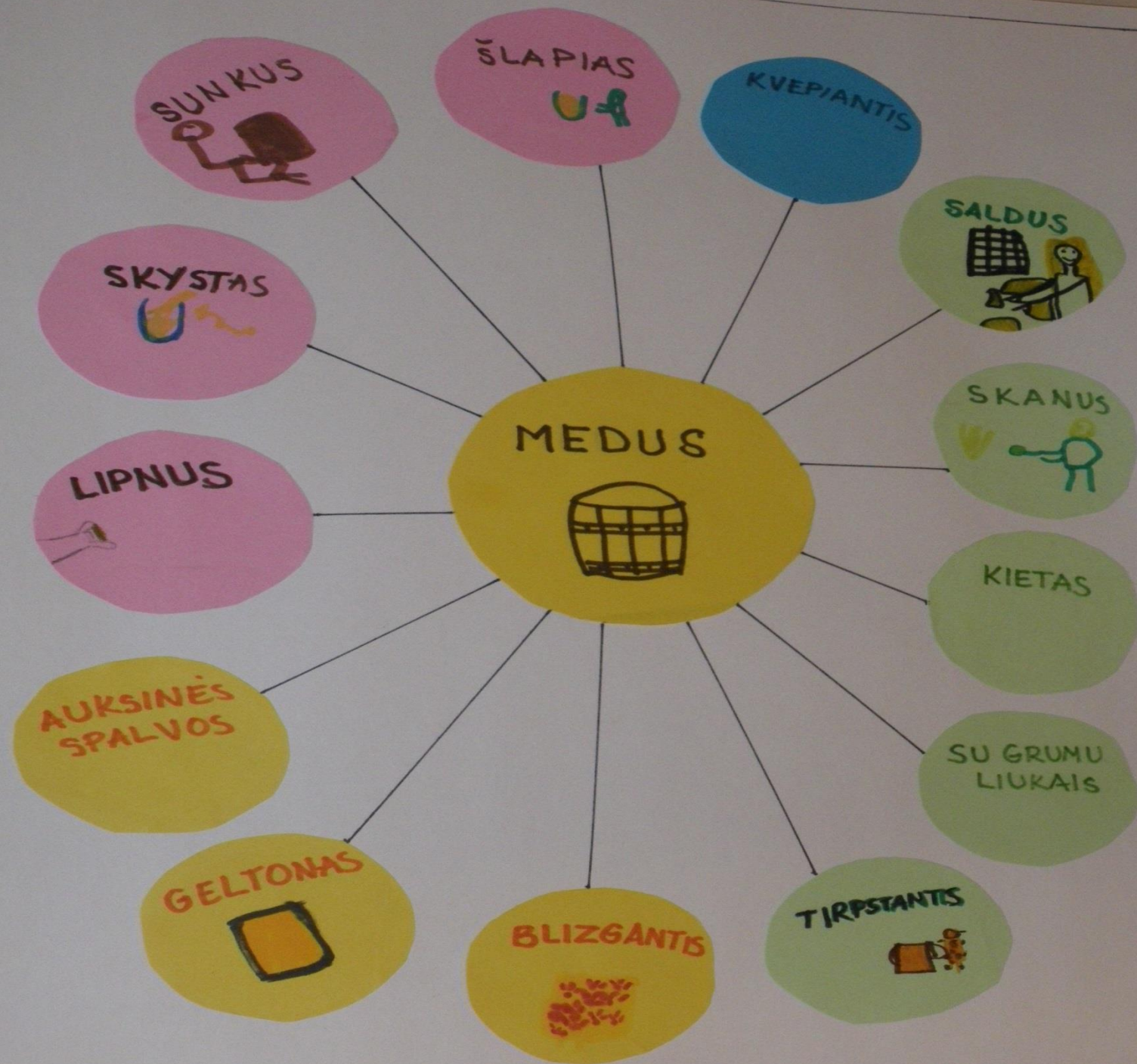
Mąstymo žemėlapiai - tai inovatyvus mokymosi įrankių rinkinys (vizualūs paruoštukai ar konspektai) padedantys pačiam vaikui susikurti, suprasti ir įsisavinti temą prasmingiau, giliau ir efektyviau.

BURBULO ŽEMĒLAPIS

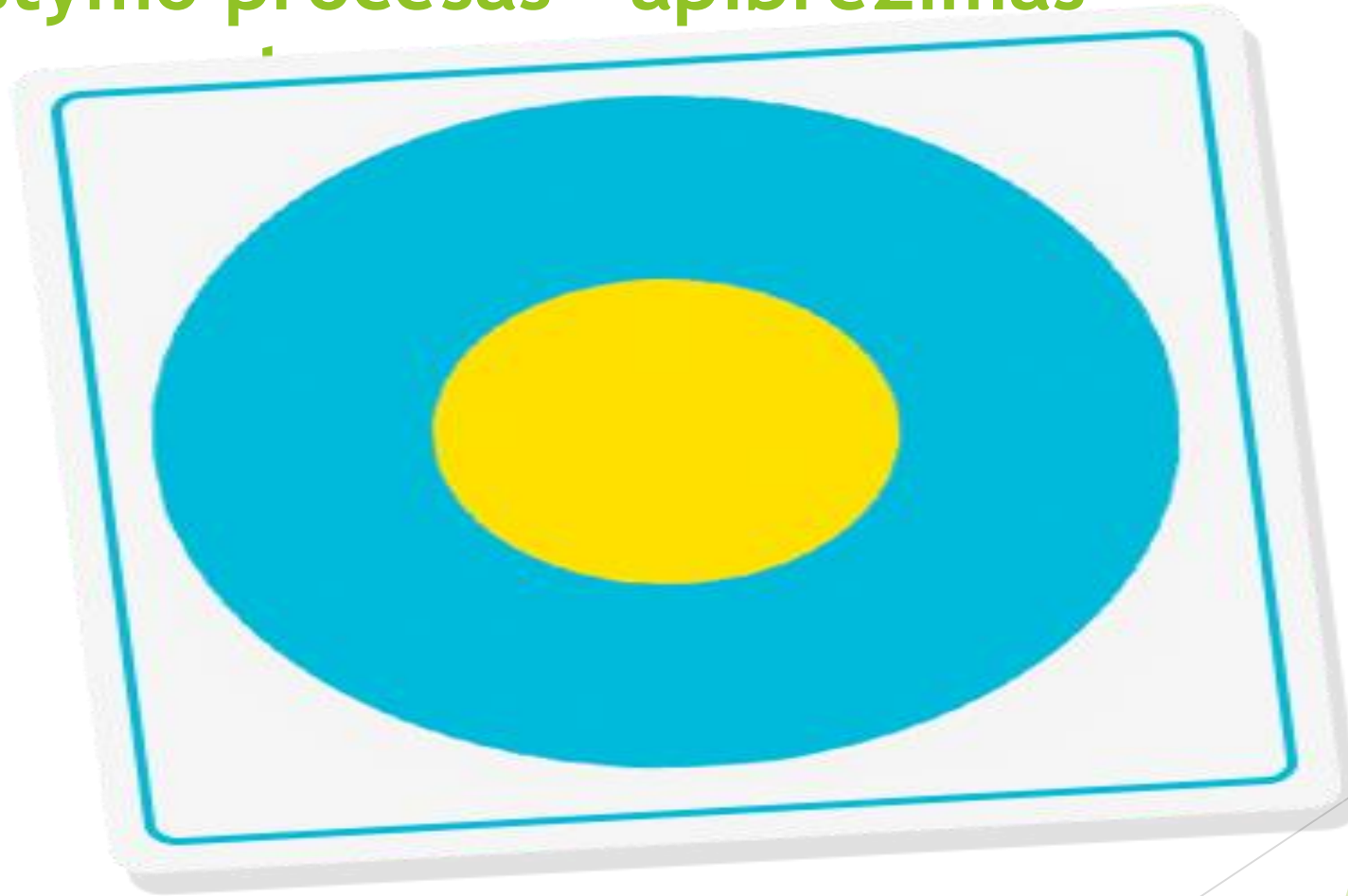
(māstymo procesas – apibūdinimas)

APSKRITIMO ŽEMĖLAPIS

(mąstymo procesas - apibrėžimas)

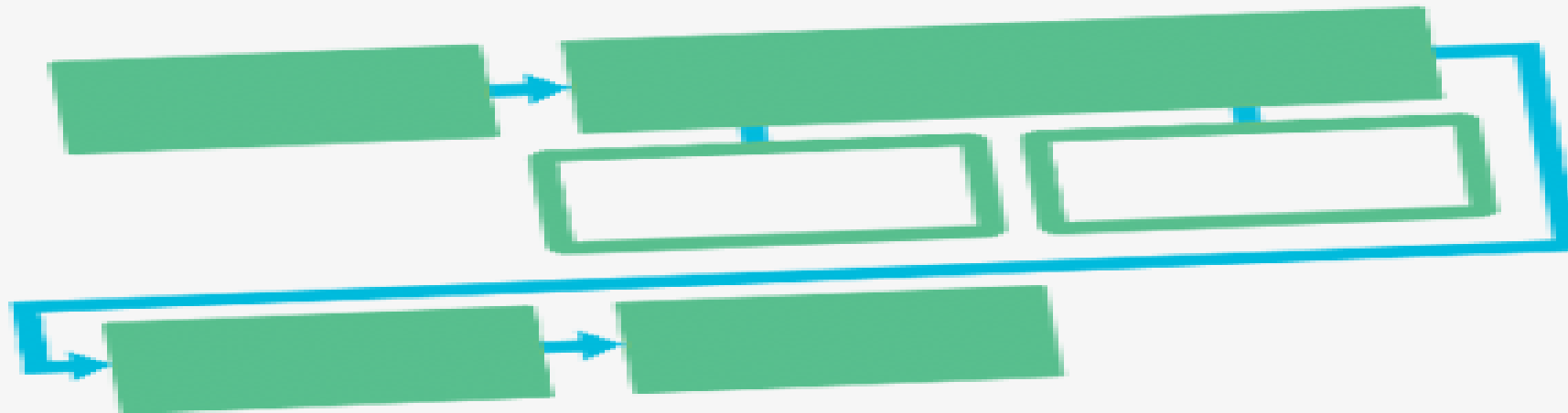

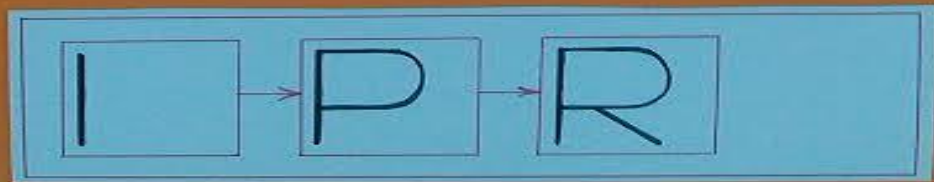
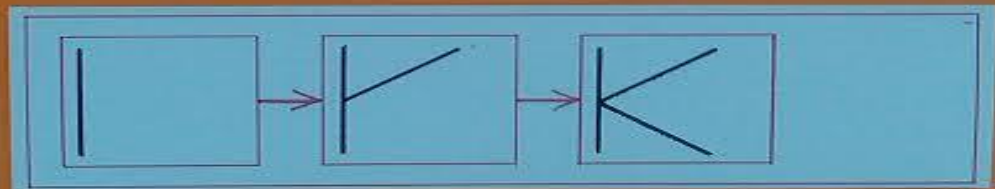
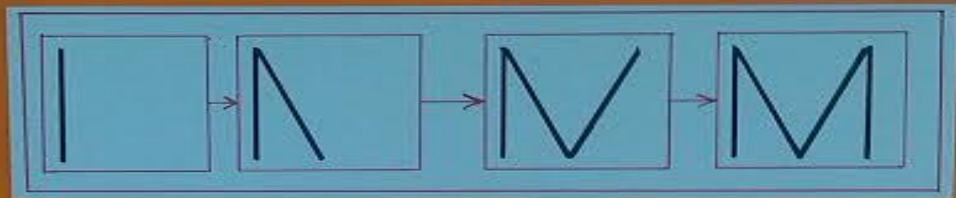
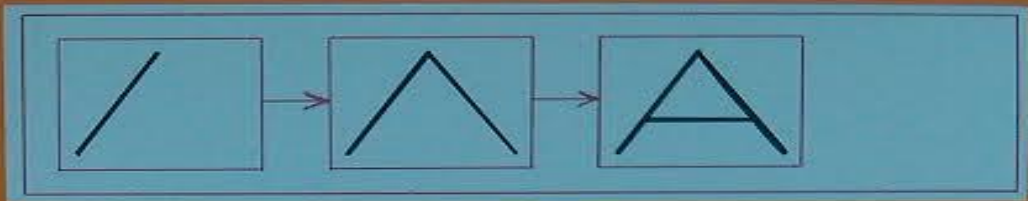
APSKRITIMO ŽEMĖLAPIS

TĒKMĒS ŽEMĒLAPIS

(māstymo procesas – seka)

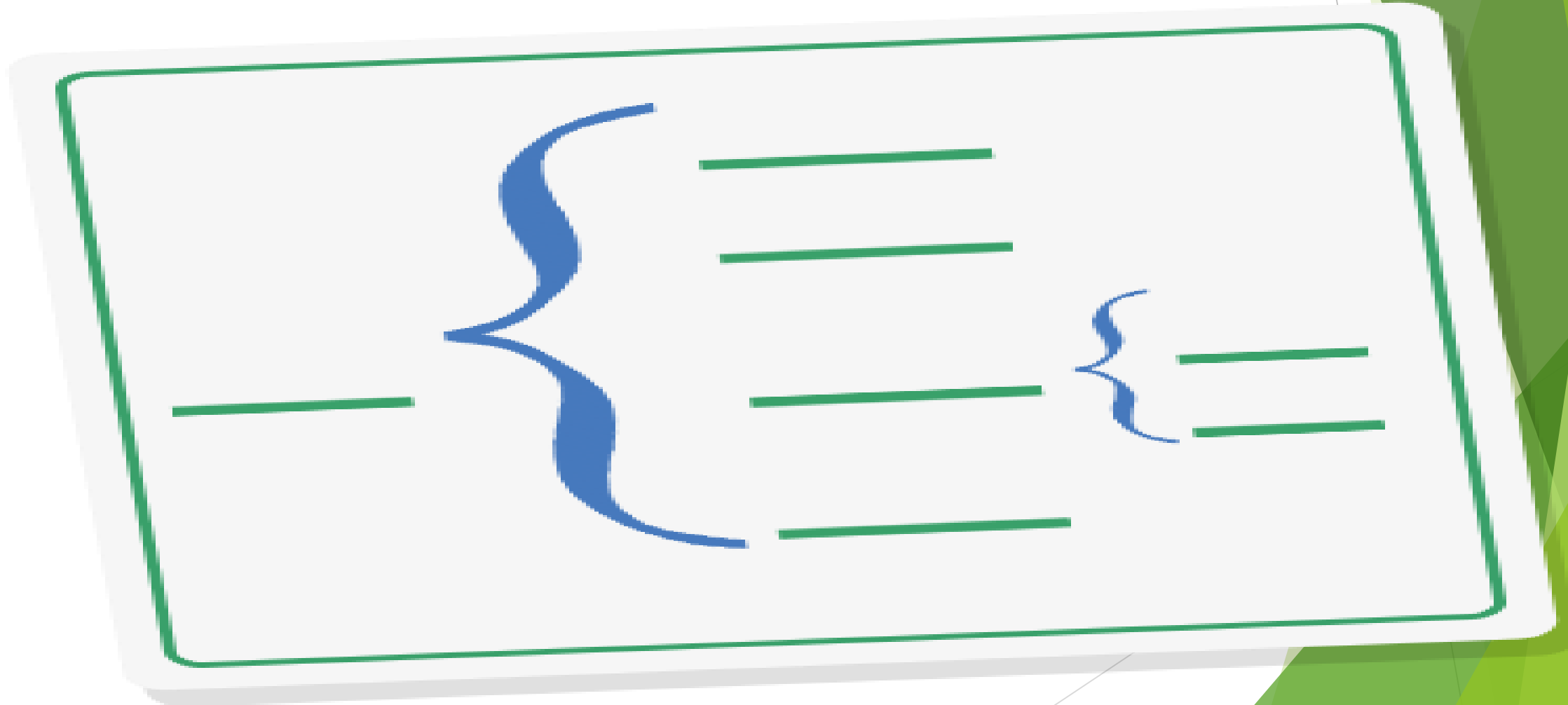

ORESTAS

NUOSEKLUS ŽEMĖLAPIS
„VILNIAUS KŪRIMAS“

SKLIAUSTŲ ŽEMĖLAPIS

(mąstymo procesas – dalis-visuma)

KOŠĚ

KO

K

O

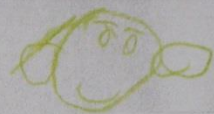
ŠĚ

Š

Ě

KŪNAS

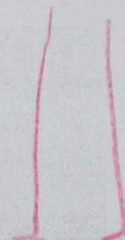
GALVA

LIEMUO

RANKOS

KOJOS

AKYS

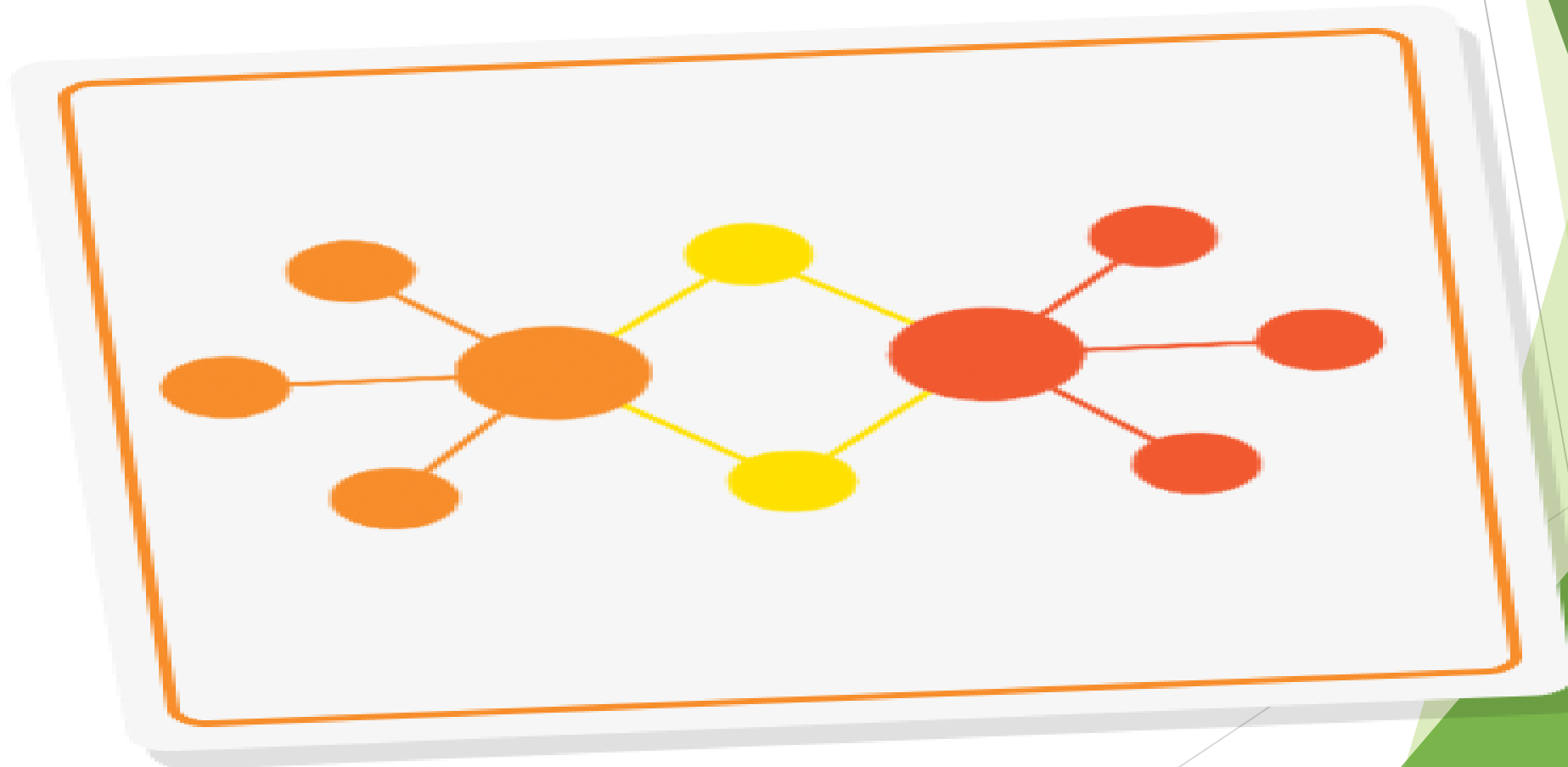
MEDŽIO ŽEMĖLAPIS

(mąstymo procesas – klasifikacija)

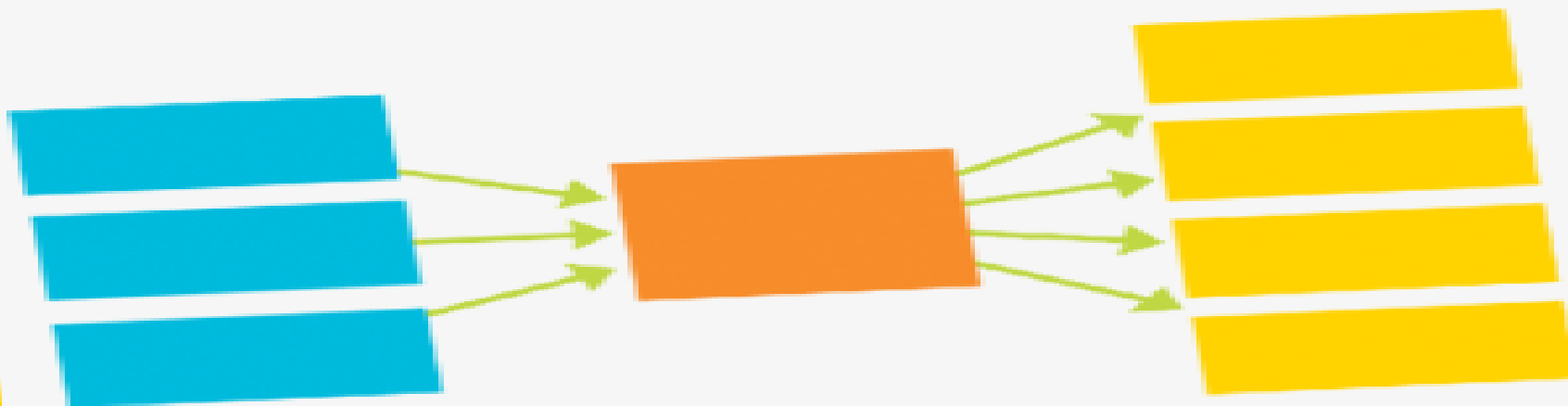
DVIGUBO BURBULO ŽEMĖLAPIS

(mąstymo procesas – palyginimas ir supriešinimas)

PRIEŽASTIES-PASEKMĖS ŽEMĖLAPIS

(MĄSTYMO PROCESAS – PRIEŽASTIS-PASEKMĖ)

TILTO ŽEMĖLAPIS

(mąstymo procesas – analogijų matymas)

80% VISOS
INFORMACIJOS,
KURIA PRIIMAME,
YRA VIZUALINĖ

MŪSŲ AKYS GALI
GAUTI 36
000 VIZUALINIŲ
SIGNALŲ PER
VALANDĄ

40% NERVINIŲ
SKAIDULŲ,
PASIEKIANČIŲ
SMEGENIS, YRA
IŠ RAGENOS

Kuo naudingi Mąstymo žemėlapiai, ugdant vaikų rašytinės ir sakytinės kalbos gebėjimus?

„Rašytinė kalba turi ilgą ir sudėtingą istoriją, kuri prasideda daug anksčiau negu vaikas ateina į mokyklą mokytis rašto. Ji prasideda nuo pirmojo vaiko regimojo ženklo atsiradimo. Remdamiesi **vaizdine** ir kitokia medžiaga, mąstydami gauname naujos informacijos, nes mąstymu aptinkame tai, ko negalima įžiūrėti arba kas lieka neaišku, neįsisąmoninta ir nesuprasta, betarpiškai suvokiant daiktus ir jų ryšius“. (L. Vygotskis)

Geros mokyklos koncepcija (2015)

- ▶ „Gerų rezultatų galima pasiekti, dirbant skirtingais būdais ir įvairiai organizuojant mokyklų veiklą... „
- ▶ Šiuo pranešimu mes siekiame paskatinti mokyklos bendruomenes „išrasti“ mokyklą, kuriant jos veiklos modelius, aplinkas ir ugdymo būdus.

